

Älykäs sopeutuminen ja kulttuurin rooli kuntatalouksissa

Matti Mäkinen

Kunnanjohtaja

Hankasalmen kunta

supistuva kaupunki (shrinking city)

- talous heikkenee ja väestömäärä laskee

Eri puolella maailmaa tehtyjen tutkimusten mukaan väestönkehityksen suunta on ollut ja tulee olemaan se, että suuret kaupungit kasvavat vetäen puoleensa yrityksiä, investointeja ja osaajia, kun taas pienissä ja keskisuurissa kaupungeissa väestö vähenee. Kunnista nyt puhumattakaan.

Euroopassa lähes puolet kaupungeista ovat väestöltään supistuvia.

Suomessa lukemat ovat vielä korkeammat. Vuosina 2014–2019 noin 70 % Suomen kunnista supistui. Suomessa myös kuntien ikärakenne on suuri syy, muuttovoittoisetkin pienenevät

Tilastokeskuksen vuonna 2019 tekemän väestönennusteen mukaan vain 52 Suomen kuntaa saavuttaa kasvua vuoteen 2040 mennessä – uusin ennuste 2024 taitaa olla vielä hieman julmempi

Silti kunnat voivat olla elinvoimaisia! Mutta se vaatii aitoja elinvoimatekijöitä, kuten kulttuuria

Kehitys johtaa siihen, että

- Suomessa on paljon kuntia (enemmistö niistä) ja kokonaisia alueita (pääosa Suomesta), joiden väestö ikääntyy, syntyvyys pienenee ja asukasmäärä vähenee. Koskee vahvasti Keski-Suomea ja suurinta osaa sen kunnista!
- Esimerkiksi Hankasalmi kuntana on tällainen, toki toivomme, että Jyväskylä yliopistokaupunkina kasvaisi ja saisimme kasvavan Jyväskylän kaupunkiseudun kuntana koko alueen kasvusta tukea älykkääseen sopeutumiseemme tai itse asiassa älykkääseen pienenemiseemme
- Perinteisellä kasvun strategialla ei kuitenkaan siis pääsääntöisesti pystytä vastaamaan Hankasalmen haasteisiin, vaan Hankasalmen kehittäminen vaatii erilaisia toimenpiteitä kuin selkeästi kasvavan kunnan kehittäminen
- **Kulttuuri on tässä tilanteessa keskeisempi osa elinvoimaamme – kuin se konsanaan olisi kasvun strategiassa**

Älykäs sopeutuminen-pieneneminen

- Merkitsee sitä, että hyväksytään väkiluvun väheneminen ja panostetaan kasvun tavoittelun sijaan nykyisten asukkaiden palveluiden – mutta myös **hyvinvoinnin, elämänlaadun ja osallisuuden** parantamiseen
- Hyvällä pitovoimalla Hankasalmella on myös vetovoimaa ja voimme onnistuessamme parhaimmillamme loiventaa sitä väestön vähenemääkin
- Älykkään sopeutumisen tavoitteena on hallita muutoksia ja haasteita, joita väestön väheneminen aiheuttaa ja lisätä pitovoimaa nykyisiin asukkaisiin – ei käytetä niinkään sopeutuminen sanaa, vaan myönnetään pieneneminen
- Palveluita sopeutetaan ja uudet toimintamallit kehitetään vastaamaan nykyisen tai yhä pienenevän asukasmäärän tarpeita sen sijaan, että suunnitelmien ja tavoitteiden pohjana käytettäisiin kasvuskenaarioita -> mutta ei vain sopeuduta pienenemiseen vaan otetaan se pieneneminen haltuun mahdollisimman älykkäästi
- **Parhaimmillamme saamme luotua lumovoimaa ympärillemme – vähintään meidän on tunnettava sitä itse**

Kulttuuri voi olla keskeinen kuntatalouden kivijalka – myös pienenevissä kunnissa

- Erityisesti, koska se luo merkityksellisyyttä
- ja rakentaa yhteisöllisyyttä
- houkuttelee ja vetää puoleensa
- On se meidän mahdollinen lumovoima

Kaikilla sitä ei ole – ja se on usein silloin isolta osin niiden kuntien ihan oma syy!

”ei se tuota mitään” – sposti 8.11.

Kompostitarkastuksesta tuohtunut kuntalaispalaute kiihtyy lopulta tuomitsemaan kulttuurin

*”Lähes kaikkien kuntien päättäjillä on hirmuinen vimma saada kunnat autioitettua ja työtätekevät ja yrittäjät ajettua kaupunkeihin. En ymmärrä mistä sellainen itsetuhoisuus johtuu. Sama meininki on pitkälti Jyväskylässäkin. Siellä **panostetaan kulttuuriin, liikuntaan yms mikä ei tuota mitään...***

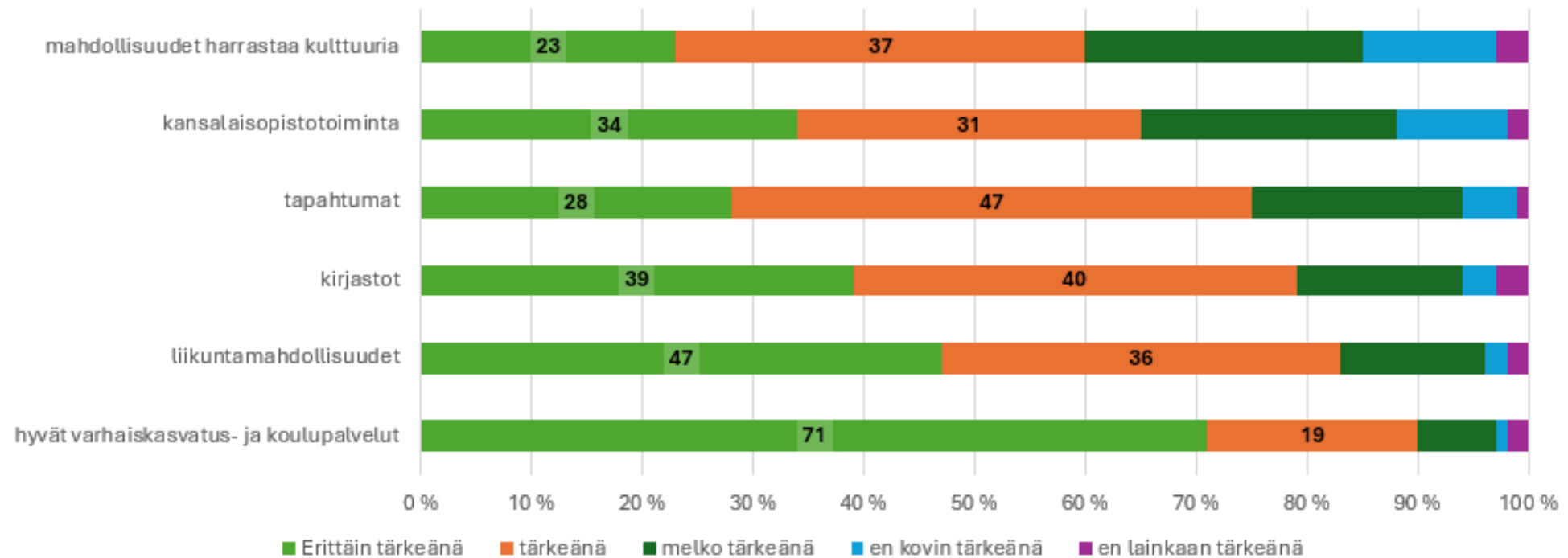
Kukaan ei muuta tänne koulun tai kulttuurin takia. Ainoastaan siksi että täällä on töitä. Jos ei ole töitä niin ei paljon hienot koulut auta. Koittakaahan herätä tähän päivään!”

(41 % työllisistä pendelöi meiltä muualla töissä - perheistä tilanne kohtaa yli puolta – olisiko/pitäisikö olla joitain syitä, miksi he haluavat asua Hankasalmella, vaikka työ on muualla ☺)

Pieni vähemmistö ei saa ohjata ilmapiiriä

Kuinka tärkeänä pidät seuraavia kunnan ja sen yritysten elinvoiman kannalta

VÄITÄN, ETTÄ ILMAPIIRI ON KUNNAN KESKEISIN ROOLI

- Älykkäässä kunnassa arvostetaan kulttuuria ja luodaan luovuudelle sekä kulttuurille myönteistä ilmapiiriä
- Tapahtumat ja teokset eivät synny itsestään
- Tämä asia ei kuntataloutta rasita, vaan tuo suurta lisäarvoa – siinä epäonnistuminen maksaa paljon

Kunta ilman kulttuuria ei ole mitään

Kulttuuri on

* Yhteinen kertomus

- Identiteetti
- Yhteisöllisyys
- Elämää
- Kun taas ilman kulttuuria ei ole mitään, kuten mm. Keski-Suomen Liitto osuvasti tiivistää
- Kansallinen kulttuuri luodaan paikallisesti (Mikko Ikonen / Entisaikalaiset)

Kunnan omia kulttuuritoimintoja

Kulttuuripalvelut: tapahtumat, esitykset, työpajat, koordinointi, hyte-työ, avustukset, tukeminen -> kulttuuripalveluissa 0,33 henkilötyövuotta. Kulttuuripalveluiden budjetti n. 80 000 euroa (palkat, vuokrat, avustukset, taiteen perusopetus, työpajat, esitykset)

Kansalaisopisto: n. 6000 tuntia vuosittain eri oppiaineissa, n. 60-70 tuntiopettajaa, rehtori, opistosihteeri, suunnittelijaopettaja

Kirjasto: pääkirjasto, Aseman kirjasto, Niemisjärven kirjasto. 4 henkilötyövuotta. Kirjasto vastaa näyttelytoiminnasta sekä antaa tiloja järjestöyhteistyöhön/ koordinoi järjestöyhteistyötä

Kansalaisopisto ja kirjasto merkittäviä kulttuuripalveluita Hankasalmella
-> toiminnan koko ja vaikuttavuus. **Kulttuuripalvelut, kansalaisopisto ja kirjasto** vastaavat moniin lain vaatimiin tavoitteisiin ja kunnalle asetettuihin lakisääteisiin tehtäviin

Hankasalmi

Yhteistyö

Hankasalmella kulttuuria tehdään vahvassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa
Yhteistyö kolmannen sektorin, vapaan kentän, yritysten ja seurakunnan kanssa – ja esim.
Hankasalmen jazzklubi (yhteistyössä JaZZ Jkl ry:n kanssa)

Maakunnalliset keskuskeskukset (mm. Elokuvakeskus, TE 4, Jyväskylä Sinfonia, Tanssin keskus, Keski-Suomen museo), Keski-Suomen liitto

Kulttuurialta: 10 kunnan lastenkulttuuriverkosto. Hankasalmella oma kulttuurikasvatussuunnitelma Kulttuuripolku -> läpäisee kaikki lapset ja nuoret (varhaiskasvatus, peruskoulu, lukio, vapaa-aika)

Ala-Keiteleen musiikkiopisto: taiteen perusopetus (musiikki)

Tapahtumat ja viestintä

Hankasalmen tapahtumakenttä on laaja; useita järjestäjiä koko kunnan alueella (kk, Asema, Niemisjärvi – kylät, kuten Havusalmi)

Kunnan viestintä pyrkii tukemaan tapahtumajärjestäjiä markkinoinnilla (tapahtumakalenteri, sosiaalisen median kanavat, paikallislehti). Kulttuuripalvelut tukee tapahtumajärjestäjiä monin eri tavoin (avustukset, järjestelyapu, materiaali- ja välineapu)

Lastenfestarit, Sadonkorjuujuhlat ja Yökirjasto keihäänkärkinä tapahtumakentässä

Esityksissä ja tapahtumissa itsetekemisen kulttuuri

-> taloudellista rajallisuutta korvataan talkoohengellä ja luovuudella

Olosuhteita taloudellisesti kestävästi

- Kohtaamo – opinportaat – pieni avattava lava – ulkonäyttämö - kulttuuripolku **(uusi koulukeskus)**
- Siirrettävä esiintymislava hankkeella kaikille käyttöön
- Torin ja raviradan luvat
- Aseman koulun taidekellari
- Kylätalojen tukeminen

Enekosken Kesäteatteri

Suomen vanhin harrastajakesäteatteri jo vuodesta 195

Olosuhteita hankkeiden kautta –
toimijoita aktivoiden – aktivoi
käyttäjiä ja yrityksiä

Jonkin verran lisätoita ja viivästyksiä ovat aiheuttaneet muun muassa rakennuksen viemärin ennakoitua huonompi kunto ja hirsitöiden arvioitua suurempi määrä.

Hankasalmen kotiseutuyhdistyksen puheenjohtaja **Ulla Kolehmainen** kertoo, että kesän isoimpia ponnistuksia ovat olleet esimerkiksi lattioiden purku, perustuksen täytemaan vaihto, hirsien kunnostus ja salaojitustöiden jälkeinen pihan kunnostus.

Merkittävä osa Hallan tuvan peruskorjauksesta tehdään talkootyönä. Kuva: Ulla Kolehmainen

Kesäkuukausina talkootyötunteja on korjausurakassa kertynyt lähes 2000. Koko vuoden mittaan talkoita on tehty jo 4700 tuntia.

Peruskorjauksen kustannusarvio on lähes 260 000 euroa. Rahoitus koostuu EU:n, valtion ja kunnan rahoitusosuuksista. Talkootyön osuus remontissa on noin 5000 tuntia. Peruskorjauksen on määrä valmistua vuonna 2020.

Hankasalmen kunta

Julkaisija: Sanna Jalkanen · 31. lokakuu klo 22.38 ·

Kuvat puhukoon puolestaan – melkoisen hauskaa oli yökirjastossa! 🐼 Kiitos yhteistyökumppaneille, apukäsille ja kaikille kävijöille.

HANKASALMEN
YÖKIRJASTO
PE 31.10. KLO 18.00 ALKAEN

SEURAKUNTATALOLLA | PAPPILANTIE 4

- KLO 18: TAIKURI PASPARTUUN TAIKATUOKIO JA ILMAPALLOTAITTELUA
- KLO 18.00–19.30: ONGINTAA JA ONNENPYÖRÄ
- PERHEKESKUKSEN PISTE

PÄÄKIRJASTOSSA | RANTAKALLIONTIE 3

- NAAMIAISKISA, KUVAAUS KLO 18–19.30
- KLO 19: INTERAKTIIVINEN ESITYS: JÄNNITTÄVÄ NUOTIOTARINA MAAHISESTA
- KUUHIKSEN KUTOSTEN PUFFETTI & ARVONTAPISTE

DISCO

HODARIKÄRRY PIHA-ALUEELLA

ULKOSEIKKAILU KIRJASTON PUISTOSSA

KULTTUURI

VAPAA PÄÄSY. VARAA PIKKURAHAA ONNENPYÖRÄÄN JA PUFFETTIIN!

Hankasalmen Latu ja Polku
Hankasalmi
HANKASALMEN SEURAKUNTA
44
MLL

Hankasalmen hyvinvointipalvelut

27. lokakuu klo 19.20 ·

Perjantaina on luvassa paljon kivaa säpinää, kun on taas Yökirjaston aika. 🐼 Seurakuntatalolla klo 18 alkaen Taikuri Paspertuun taikatuokio ja ilmapalлотaittelua, ongin... Näytä lisää

Hankasalmen kunta

Julkaisija: Sanna Jalkanen · 30. lokakuu klo 13.02 ·

Menneiden vuosien bändi-iltojen muistot heräävät henkiin lauantaina, kun vanhat kaverit kohtaavat jälleen raskaamman musiikin parissa – luvassa on monen eri vuosikymmen... Näytä lisää

HANKASALMI

1.11.2025

KLO 20 - 02

KAMARA

DIASTONE

Deep Farts (Deep Purple -cover)

Liput ennakkoon 25,- ovelta 27,-

Bussikuljetus + lippu ennakkoon 30,-

(kk 19:30, Asema 19:45 Paluu 01:30)

Liput ja lisätietoja: www.revontuli.fi/viihde

Revontuli

GARDEN OF RED MOON

Markus Hänninen - laulu, Evert Hintikka - kitara, Jaakko Veijalainen - kitara, Tomi Salomaa - basso, Arttu Luukkonen - koskettimet, Eetu Pokkanen - rummut.

Juha Minkinen - laulu, kitara
Jaakko Minkinen - kitara
Henri Lehmonen - basso
Jaakko Silvast - rummut, laulu

Auli Jääskeläinen - laulu/piano
Anni Huuskonen - laulu/koskettimet
Joonas Hänninen - kitara, Tuomas Hänninen - basso
Joni Lamberg - rummut

Hankasalmen kunta

Julkaisija: Sanna Jalkanen · 20. lokakuu klo 12.55 ·

Tule viettämään elokuvien täyteistä [Hankasalmen leffalauantai](#) Monitoimitalolle. Tarjolla varsinaista kotimaisten elokuvien tykitystä sekä Downton Abbey.... Näytä lisää

LA 25.10. 12.00 | S | 156/136

Keski-Suomen Elokuvakeskus & Hankasalmi

esittää:

KINO METSO HANKASALMI

MONNARI LOKAKUU 2025

LA 25.10. 14.30 | S | 136

LA 25.10. 18.00 | S | 156/136

LA 25.10. 16.00 | K12 | 156/136

LA 25.10. KLO 20.00 | K16 | 156/136

INFO & LIPUT ENNAKKOON: WWW.KSEK.FI/KINO-METSO
LIPUT OVELTA ALKAEN 30 MIN ENNEN NÄYTÖSTÄ

la, 25. lokak.

Hankasalmen leffalauantai

Hankasalmen Monitoimitalo

1 osallistui · 55 oli kiinnostunut

Nuorten tapahtumaan on vielä ale-lippuja saatavilla keskiviikkona 5.11. nuokkarilla klo 13-16 ja Aseman kirjastolla klo 17-18.... Näytä lisää

NUORTEN
4HAPPENING

AVERAGEKIDLUKE

PE 7.11.2025
REVONTULI HANKASALMI

**Ilmoittaudu ilmaiseen
BUSSIKULJETUKSEEN**

Ilmoittautuminen ja lisätiedot:
<https://forms.gle/fj8Kom6sx66TdAZy6>

REITTI:
KLO 17:00 KIRKONKYLÄ (MATKAHUOLTO)
KLO 17:15 VENEKOSKI (PÄÄKKÖLÄN TH)
KLO 17:35 NIEMISJÄRVI (KÄÄNTÖPAIKKA)
KLO 17:50 ASEMA (RAUTATIEASEMAN PYSÄKKI)
KLO 18:00 REVONTULI

KMarket
KUHA
HANKASALMI

**ILO AUTTAA
KESKI-SUOMEA**
KESKIMAA

Hankasalmi

4H Hankasalmi

ILMOITTAUDU
TÄSTÄ

NUORTEN **4H** Hankasalmi

4HAPPENING

AVERAGEKIDLUKE

PE 7.11.2025
KLO 18-23
REVONTULI HANKASALMI

**KIITOS TAPAHTUMAN
YHTEISTYÖKUMPPANEILLE**

KMarket
KUHA
HANKASALMI

LIONS
INTERNATIONAL

**ILO AUTTAA
KESKI-SUOMEA**
KESKIMAA

Revontuli
REPORT
est. 2010

**Hankasalmen
Sanomat**

Hankasalmi

KOTITYÖ VAPAAUS TMI
KIRPPUTORI FERIA
MELLI-ELLI
TIMPAN GRILLIKIOSKI KY
PENTTILÄN MAITO OY
JARI-PEKKA HANKASALMI
TILIPALVELU KORHONEN
MLL HANKASALMI
OAJ:N HANKASALMEN
PAIKALLISYHDISTYS RY
JARI-PEKKA JÄÄTELÖKIOSKIT
VERSOWOOD
KIILTO FAMILY OY
ENTISAIKALAISET RY
SAMMAKKOKANGAS OY
K-RAUTA HANKASALMI
POP PANKKI KONNEVESI

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa Joulupukki ja noitarumpu -musikaaliprojekti Hankasalmella. Musikaaliprojektin tarkoituksena oli lisätä toimintaa, harrastusmahdollisuuksia ja kulttuuripaikkakunnalla, elävöittää maaseutua sekä lisätä eri-ikäisten heidän toimintaa. Itse opinnäytetyöraportin tarkoituksena oli kuvata projektia ja sen toteutusta, jotta sitä voisi käyttää tulevaisuudessa mallina muiden tapojen järjestämiseen. Työ toteutettiin yhteistyössä Hankasalmen 4H-yhdistyksen kanssa, jonka hallinnoima Joulupukin töissä! – iloa eri-ikäisille Hankasalmella -hanke oli musikaaliprojektin päärahoittaja. Työn sisältö perustuu musikaaliprojektin suunnittelusta, toteutuksesta sekä projektin ja sen tulosten arvioinnista.

Projekti toteutettiin tiimityöskentelynä. Projektiryhmät (näytelmä-, musiikki-, tanssi-, ääni- ja valotekniikka-, puvustus- ja lavastusryhmä) toimivat ensin itsenäisesti, jonka jälkeen ryhmien työskentely yhdistettiin. Musikaaliesitykset järjestettiin perjantaina 29.11.2012 ja lauantaina 1.12.2012. Mukana projektissa oli yli 50 nuorta ja lähes 30 aikuista.

Heidi Pitkänen
27.11.2012 14:56

Liikkuva karkkikone, eläviä leluja, bändin tahtiin jammaava kuoro, taitavasti työstettyjä tanssikoreografioita. Hankasalmella lauantaina esitettävä Mauri Kunnaksen rakastettuun Joulupukki ja noitarumpu -satuun pohjaava musiikkitarina ei totisesti ole perinteinen näytelmä.

Hankasalmelaisten nuorten itse tekemä ja toteuttama esitys yhdistelee ennakkoluulottomasti perinteisiä joululauluja nykymusiikkiin Robinin Frontsidin Olliasta Maroon 5:n Moves Like Jagger -hittiin.

Monitoimitalolla nähtävä spehtaakkeli marssittaa estradille noin 30 nuoren esiintyjän ryhmän. Vierailevina tähtinä näytelmässä nähdään Hankasalmen kunnanjohtaja Matti Mäkinen shamaanina ja Venekosken kyläkauppias Jari Ihalainen Joulupukkina. Talkootyötä kulisseyttä on tehty usean kymmenen nuoren ja aikuisen voimin.

Joulupukki ja noitarumpu –musikaali

herätti minut viimeistään kulttuurin vahvan merkityksen tajuamiseen – nuorten kautta

Rai, rai, rai Hankasalmi 150 -juhlakonsertti

- Yhtä aikaa sekä juhla että konsertti – vahvasti esillä paikallisuus, elämänilo, historia, nykyhetki ja tulevaisuus
- Juhlakonsertti oli luonnollinen tapa nostaa esiin paikallista, monipuolista osaamista. Konsertin solisteina toimivat nuoret hankasalmelaiset osaajat ja solistien taustalla toimii tilaisuutta varten kasattu orkesteri, joka koostui myös paikkakuntaan kytkeytyvistä muusikoista. Sillankorvan päiväkodin lasten tanssiesitys toi lapset mukaan ohjelmaan
- Konsertti rakennettiin musiikillisesti niin, että se tarjoaisi elämyksiä mahdollisimman monille iästä tai musiikkimausta riippumatta.
- Hyvinvointipääällikkö Miikan sovituksina sekä hankasalmelaisia klassikoita että uutta materiaalia ja kaikilla esitettävillä lauluilla jokin side Hankasalmeen tai ajankohtaisiin ilmiöihin
- Kantaesityksenä konsertissa kuultiin Kaisa Halmemiehen (mm.Kipinät kuorosta tunnettu) säveltämä laulu Tulevaisuus. Inspiraatio laulun tekemiseen syntyi juuri tämän juhlakonsertin tuloksena.
- Juhlankonsertin nimi Rai, rai, rai Hankasalmi 150 juontaa juurensa suunnittelijaopettaja Antti Ikosen säveltämään onnittelulauluun 150 -vuotiaalle kunnalle, joka oli kantaesitetty Hankasalmi-päivässä syyskuun alussa
- Juhlakonsertti oli kaikille avoin tilaisuus kakkukahveineen

LUMOVOIMAA ja YHTEISÖLLISYYTTÄ, JOS MIKÄ

MUTTA POHJA TÄLLE RAKENNETTU VUOSIKYMMENTEN TYÖLLÄ

JA JUHLAKONSERTTI TAAS ITSE SITTEN RAKENSI POHJAA TULEVAISUUTEEN

Huumoria ja heittäytymistä pitää arvostaa myös

- [\(1\) Video | Facebook](#)
- Hankahumppa syntyi vähän kuin kuitiksi markkinoinnin suhteen
- Keskeiset toimijamme irrottelivat yhdessä
- Luovuus ja lumovoima voi syntyä myös pienen läpän kautta